

Atbalsta pasākumi skolēniem ar dzirdes traucējumiem iekļaujošā izglītībā

Uldze Strazdiņa
02.03.2023

Dzirdes metode

Metodes mērķis - attīstīt bērna runas prasmi, balstoties uz dzirdes uztveri un spontānu iemācīšanos

Metodes devīze - „Klausies, domā un runā, klausoties visu dienu!”

Informācija par bērnu

- dzirdes zuduma pakāpe
- dzirdes traucējuma rašanās laiks (pirms vai pēc runas apguves), atklāšanas laiks
- dzirdes protezēšanas laiks, kohleārās implantācijas laiks
- bērna spējas un zināšanas
- bērna individuālās īpatnības
- valodas vide, kādā bērns atrodas (dzirdīgie, nedzirdīgie)

ESF projekta “Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēma izveide” sagatavotie metodiskie materiāli

Metodiskais materiāls pedagogiem darbam ar bērniem, kuriem ir kohleārais implants

1. pielikums - Dzirdes uztveres attīstīšanas nodarbību tematiskās izstrādes bērniem pēc kohleārās implantācijas
2. pielikums - Ilustrētās pasakas analītiskās lasīšanas iemaņu apguvei
2. pielikums - Pasaku ilustrācijas
3. pielikums - Vingrinājumi un uzdevumi dzirdes uztveres attīstīšanas nodarbībām skolas vecuma bērniem pēc kohleārās implantācijas
4. pielikums - Darbs ar aizklātu attēlu
4. pielikums - Darbs ar attēlu - valodas un domas
4. pielikums - Darbs ar attēlu sērijām
4. pielikums - Darbs ar sižeta attēlu A3
4. pielikums - Darbs ar sižeta attēlu A3 (figūras)
4. pielikums - Darbs ar sižeta attēlu A4
5. pielikums - Lietvārds
6. pielikums - Darbības vārds

Lūdzam ņemt vērā, ka šie materiāli izveidoti 2011.- 2013.gadā, līdz ar to tajos minētā informācija par normatīvo regulējumu, kā arī atsevišķi citi jautājumi neatbilst šobrīd spēkā esošajiem tiesību aktiem.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 556

Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām

- Izglītības iestādes pedagogi saskaņā ar pedagoģiski medicīniskās komisijas vai izglītības vai klīniskā psihologa, logopēda, skolotāja logopēda vai speciālā pedagoga ieteikumiem un atbilstoši izglītojamā speciālajām vajadzībām izstrādā individuālu izglītības programmas apguves plānu
- Plānā ietver atbalsta pasākumus, ņemot vērā izglītojamā traucējumus
- Izglītības iestāde atbilstoši izglītojamā speciālajām vajadzībām un Ministru kabineta noteikumu Nr. 556 1.pielikumam nodrošina izglītības iestādes vides pieejamību, atbilstošu mācību procesa organizāciju, mācību un tehniskos līdzekļus, pedagoģisko un atbalsta personālu

Mācību procesa organizācijas principi

- Nodrošināta uzdevumu nosacījumu un teksta papildu atkārtošana
- Uzdevumu nosacījumu izskaidrošana mutiski
- Mutvārdu atbildes aizstāšana ar rakstisku atbildi
- Pagarināts darba izpildes laiks līdz 100 % no kopējā darba laika
- Pārbaudes darbos var atbrīvot no klausīšanās daļas
- Klausīšanās procesā pauzes starp uzdevumu nosacījumiem vismaz 100 % garākas
- Iespēja ierakstu pilnā apjomā klausīties divas reizes
- Iespēja izmantot atgādnes
- Verbālās informācijas papildināšana ar vizuālo informāciju
- Darba apjoma samazināšana

Sadarbība ar vecākiem

Vecāki

- sniedz skolotājiem visu informāciju par dzirdes aparātiem
- parāda un paskaidro skolotājam, kā un ko dzird bērns ar dzirdes aparātiem
- kontrolē, vai dzirdes aparāti darbojas un bērns tos pastāvīgi lieto
- nodrošina, lai bērnam būtu maiņas baterijas
- iemāca bērnam apmainīt dzirdes aparātam baterijas
- iesaistās bērna apmācībā

Padomi klases biedriem

- Kad runā ar klases biedru, kuram ir dzirdes aparāts vai KI, centies nostāties tā, lai viņš redz tavu seju.
- Uzsākot sarunu, pārlicinies, ka skolēns ar dzirdes traucējumiem tev ir pievērsis uzmanību.
- Runā normāla skaļuma balsī, ne pārāk ātri.
- Ja skolēns ar dzirdes traucējumiem nav sapratis teikto, nevajag kliegt, vienkārši atkārti lēnāk vai pasaki to pašu citā veidā.
- Skolēns ar dzirdes traucējumiem var nesaprast, ko tu teici, jo viņš var nezināt, ko nozīmē daži vārdi, viņš nedaudz atgādina ārzemnieku. Viņš tevi labāk sapratīs, ja tu vārdiem pievienosi atbilstošus žestus vai uzzīmēsi to, ko teici.
- Ja tu nesaproti, ko saka bērns ar dzirdes traucējumiem, lūdz atkārtot. Atkārti precīzi pats, ko viņš teica. Tā tu viņam palīdzēsi iemācīties labi runāt.

Runas uztveri atvieglo

- klusa telpa
- telpa ar zemu skaņu atbalsošanās līmeni (telpas sienas un grīda noklāta ar materiāliem, kas slāpē skaņu – paklāji, aizkari)
- FM sistēma (FM sistēma ir palīgierīce, kas cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem ļauj dzirdēt citu teikto trokšņainā vidē)

Pat, ja bērnam ir laba valoda un klausīšanās prasmes, blakustrokšņi apgrūtina klausīšanos

Kā skolotājs var palīdzēt bērnam ar dzirdes traucējumiem saprast, ko viņš stundā runā, un apgūt mācību materiālu

Rekomendācijas skolotājiem:

- Pirms sākat runāt ar bērnu, nosauciet viņa vārdu, lai viņš pievērstu jums uzmanību.
- Runājiet skaidri, plūstoši, dabīgā skaļumā, precīzi izrunājot vārdus. Neveidojiet pārāk garus teikumus.
- Sekojiet, lai bērns labi redz jūsu lūpu kustības, mīmiku un dabīgos žestus.
- Kad bērns ar dzirdes traucējumiem raksta vai lasa, viņš neredz jūsu seju un neuztver daļu no tā, ko jūs sakāt.
- Iedrošiniet bērnu uzdot jautājumus un lūgt atkārtot, ja nav dzirdējis, vai paskaidrot, ja nav sapratis, vai palīdzēt, ja nepieciešams.
- Mainot nodarbībā tēmu, pasakiet bērnam, par ko runās, nosauciet jauno tēmu, jo bērns ar dzirdes traucējumiem var nepamanīt, ka tēma ir nomainīta.

Rekomendācijas skolotājiem:

- Negaidiet tūlītējas atbildes uz jautājumiem, jo bērnam ar dzirdes traucējumiem vajadzīgs vairāk laika atbildei (5-7sek.). Neatkārtojiet uzreiz jautājumu un neuzdodiet to citam bērnam
- Kad bērns ar dzirdes traucējumiem piedalās klases diskusijā, nosauciet runātāja vārdu. Tas palīdzēs bērnam ātrāk saprast, kurš runā un uzmanīgi klausīties, ko runā.
- Vienmēr pārlicinieties, vai bērns ir visu dzirdējis un sapratis. Neuzdodiet bērnam jautājumu, uz kuru pietiek atbildēt ar “Jā”. Bērni ar dzirdes traucējumiem ir pieraduši tā atbildēt arī tad, ja nav visu sapratuši. Formulējiet jautājumu tā, lai bērnam ir jāizvēlas pareizais atbildes variants.

**Ar mīlestību, uzmanību un pacietību vecāki
un skolotāji var darīt brīnumus**